

DGF – bestyrelsens beretning for 2009

Bestyrelsen og sekretariatet

Bestyrelsen har 12 medlemmer og består af: Peter Frykman (formand) – GEUS, Paul Martin Holm (næstformand) – Institut for Geografi og Geologi, Københavns Universitet, Gunver Krarup Pedersen (sekretær) – Institut for Geografi og Geologi, Københavns Universitet, Lars Hamberg (kasserer) – DONG Energy, Peter Johannessen – GEUS, Kurt H. Kjær – Geologisk Museum, Sonny Overgaard Thru Kristiansen – GEO, Helle Krabbe – Mærsk olie og Gas A/S, Claus Ditlefsen – GEUS, Rie Hjørnegaard Malm – Institut for Geografi og Geologi, Københavns Universitet, Martin Sønderholm – DONG Energy, Jette Sørensen – Rambøll Århus.

I sekretariatet varetages opgaverne af Mette Bjerkvig. Sekretariatets åbningstider vil være skiftende, men fremgår af DGF's hjemmeside.

Publikationerne

Bulletinen – en ny vej fremad?

Den gode nyhed er at det stadig går fremad med Impact factor for Bulletinen. Lige nu er den på 1,20 på baggrund af 5 års registrering. Dette kan sammenlignes med f.eks GFF (Geologiska Föreningens i Stockholm Förhandlingar) på 1,01, eller AAPG Bulletin på 1,36 (Thomson-Reuters 2008 JCR).

I oktober 2009 besluttede bestyrelsen efter en medlemsundersøgelse at Bulletinen overgår til Open Access med øjeblikkelig virkning. Det betyder i praksis at alle årgange med pdf-filer frit kan læses og nedlastes. Ligeledes bliver alt indholdet nu tilgængeligt for søgemaskinerne på nettet hvorved artiklerne blive langt mere synlige end tidligere. Forhåbentlig vil dette bidrage til øget citering, højere impact factor, og dermed blive mere attraktivt for indsendelse af manuskripter. Hvorvidt Bulletinen og Geologisk Tidsskrift kun skal udkomme online, eller fortsætte med trykt udgivelse diskuteres stadig.

Desværre er der modtaget meget få manuskripter til Bulletinen i 2009. Resultatet er, at der kun er to artikler i årets nummer, og der er p.t. meget få artikler i review til 2010. Bulletinen er allerede for flere år siden blevet accepteret til at være indekseret i Web of Science® og GeoRef og er således det eneste internationalt anerkendte, åbne, danske geologiske tidsskrift, hvor man kan publicere forskningsresultater, der har væsentlig betydning for den geologiske forståelse af Danmark og omegn.

Den manglende tilgang af manuskripter er en meget uheldig udvikling som, hvis den ikke afbødes i løbet af 2010, vil betyde at DGF må ophøre med at udgive sit flagskib. Bestyrelsen opfordrer derfor til at man i hele det geologiske miljø husker på, at også Bulletin of the Geological Society of Denmark er en mulighed når man skal publicere. Bulletinen afviser ikke geologiske undersøgelser af danske lokaliteter eller med større data mængder end normalt i internationalt relevante manuskripter. Tilmed er man sikret en meget hurtig processeringstid for sit manuskript. Når review-processen er afsluttet og manuskriptet er endelig godkendt behøver der blot at gå nogle få uger inden manuskriptet er tilgængeligt som pdf-fil på DGF's hjemmeside, og altså dermed tilgængeligt for alle verdens søgemaskiner.

Posten som hovedredaktør på Bulletinen varetages for tiden af Karsten Secher (GEUS). Der er en faglig redaktionskomité på ni fagredaktører, som varetager den faglige bedømmelse af bidragene til Bulletinen. Denne består af J. Richard Wilson, og Erik Thomsen, (Århus Universitet), Michael Houmark-Nielsen, Lars Clemmensen og Lars Nielsen (Københavns Universitet), Claus Heinberg (RUC), Svend Stouge (Geologisk Museum) og Henrik Tirsgaard (Mærsk olie og Gas A/S). John Korstgård er i årets løb blevet afløst af Ole Graversen (Københavns Universitet), og takkes for mange års trofast tjeneste i redaktørpanelet.

Geologisk Tidsskrift – det nye koncept fortsætter

Geologisk Tidsskrift blev i 2008 forsøgsvis relanceret med en indbudt, journalistisk bearbejdet hovedartikel om Alfreds Wegeners kontinentaldriftsteori og dens indtog i det danske geologiske parnas. Bestyrelsen fornemmer at medlemmerne tog godt imod dette tiltag, og håber at dette også vil vise sig i 2009 hvor en lignende artikel er under udarbejdelse om CCS – Geologisk lagring af CO₂. Dette projekt er muliggjort af en bevilling på 70.000 kr fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings tipsmiddelpulje til projektet.

Hjemmesiden – www.2dgg.dk

DGF's hjemmeside bliver fortsat udvidet og vedligeholdt. I 2009 er indholdet blevet væsentligt forøget idet DGF's skanningsprojekt nu har resulteret i at samtlige årgange af Bulletinen, Geologisk Tidsskrift, Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening og Årsskriftet nu er tilgængelige som pdf-filer. Projektet er muliggjort af en bevilling på næsten 85.000 kr i 2008 fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings tipsmiddelpulje til projektet.

Det store antal publikationer på hjemmesiden har medført en voldsom stigning i trafikken på 2dgg.dk. Vi har således i gennemsnit mere end 4000 besøg på hjemmesiden pr måned - hvilket er meget i betragtning af foreningens størrelse og karakter. Trafikken er også tung i og med at der hentes mere end 900 MB om måneden, hvoraf lidt under halvdelen er pdf-filer, svarende til omtrent 250 artikler.

Nyheder om arrangementer i foreningen udsendes nu udelukkende via hjemmesiden og til den elektroniske postliste som man kan tilmelde sig på hjemmesidens forside. Hjemmesiden indeholder endvidere mulighed for at abonnere på såkaldte RSS-feeds fra foreningen. Denne facilitet indebærer, at man automatisk kan modtage oplysninger om at der er kommet nyt på DGF's hjemmeside (fx et nyt arrangement eller en ny artikel i Bulletinen eller Tidsskriftet) når browseren eller RSS-læseren startes uden at man nødvendigvis behøver at åbne alle de sider man er interesseret i at få nyheder fra. Læs mere om RSS på DGF's hjemmeside.

Årets arrangementer

I løbet af 2009 har de afholdte møder været lagt på forskellige tidspunkter. Flere har været med bespisning for også at markere foreningen som et sted hvor man kan mødes og snakke med venner og kolleger. Imidlertid må vi desværre igen konstatere, at der helt generelt er hård konkurrence om medlemmernes opmærksomhed, og at der ikke har været så mange deltagere til møderne som de sidste par år. Årsmødet havde dog et enestående fremmøde på over 100 deltagere hvoraf de 84 deltog i festmiddagen.

Ligesom sidste år sørgede Geocenterets kantine for en glimrende forplejning, hvor også i år alle hovedingredienser var økologiske produkter. Den tilhørende rødvin 'Saurus' er argentinsk og er blevet lagret i en kælder, udgravet i kridttidslag med dinosaur-knogler (*Aeolosaurus* sp.) stikkende ud af væggen. Eventuelle spor af øgleduft har formentlig først indfundet sig dagen efter årsmødet.

To af møderne med foredrag har velvilligt været arrangeret af Mærsk Olie og Gas i deres lokaler på Esplanaden. En anden glædelig aktivitet er foreningens arrangementer i Århus. Takket være en god indsats fra lokale kræfter og bestyrelsesmedlemmer med base i Århus er der afholdt fire velbesøgte arrangementer i løbet af 2009. I forbindelse med de fleste møder er der blevet arrangeret reception eller let bespisning som er gratis for medlemmer. Vi anslår at der er kommet over 200 forskellige personer til DGF arrangementerne fra mange forskellige institutioner og firmaer. Det betyder at foreningen dækker meget bredt, og det er bestyrelsen meget tilfreds med.

Der har i årets løb været afholdt nitten frokost-foredrag i Petrologisk Klub og flere eftermiddags arrangementer i Palæontologisk Klub, København. Klubbernes aktiviteter støttes af DGF.

Aktiviteter 2009

Årsmødet afholdtes under årets motto for foreningen ”Fremskridt og fremgang”, og havde som tema valgt geologiske aspekter af jagten på nye råstoffer. Se listen over foredrag under afsnittet med årets arrangementer. Efter Årsmødet var der postersession med forfriskninger i rotunden, efterfulgt af uddeling af præmie for den bedste poster, hvorefter vi overgik til at afholde Generalforsamling og endelig deltagelse i Festmiddag med uddeling af Danmarks Geologipris 2008.

Foredragsarrangementer

14. marts - København

Årsmøde: ”Jagten på råstoffer – nye metoder og geologisk viden”

Mineraler

Anders Scherstén (Lunds Universitet). Re/Os isotoper i guldefterforskning. Eksempel fra Storø, Vestgrønland.

Enton Bedini (IGG-KU). Use of hyperspectral remote sensing to map lithology of the Sarfartoq carbonatite complex, West Greenland.

Nynke Keulen (GEUS). CCSEM i evaluering af råmaterialer til cement og diamantefterforskning.

Olie/gas

Finn Surlyk (IGG-KU). Kridt og kalk fra Øvre Kridt og Danien: Grundlag for store anlægsarbejder, råstof og reservoir for grundvand og kulbrinter.

Thomas Ottesen (DONG Energy). 4D seismik på Siri Feltet eller hvordan man presser citronen til det sidste.

Rikke Weibel, Peter N. Johannessen, Karen Dybkjær og Per Rosenberg (GEUS). Uorganisk geokemi i olieefterforskning – eksempel fra øvre jurassiske sandsten i dansk Nordsø.

Hans Peter Hansen, Karen Henriksen og Lars Gommesen (Mærsk Olie og Gas). Elastisk inversion for højopløslig identifikation af reservoir og non-reservoir på Halfdan feltet.

Vand

Erik Skovbjerg Rasmussen (GEUS). Grundvand og kvartssand – de miocæne sandlag i Jylland.

Flemming Jørgensen og Esben Auken (ÅU). SkyTEM og afdækning af begravede dale.

Materialer

Stig Schack Pedersen (GEUS). Moleret - med strukturgeologen på jagt.

Peter Laugesen (Pelcon). Betonproblemer: Råstofanalysen i centrum.

Anette Petersen (Region Sjælland). Råstofkortlægning – har vi en plan?

27. marts – København

Martin Jackson: Unfolding concepts in salt tectonics: intrusive plumes, salt-sheet thrusts, minibasin triggers, and exotic wanderers.

Foredraget afholdt hos Mærsk Olie og Gas, Esplanaden 50, København.

8. juni – Århus

Temamøde: Kvartærgeologi - Modeller, strukturer og DNA.

Stig A. Schack Pedersen, GEUS: Geologisk modellering og glacialtektonisk arkitektur.

Tom Gilbert, Københavns Universitet: Ancient DNA contributions to our understanding of Quaternary animal and plant populations.

23. september – København

Temamøde: Det islandske hotspot - fra kontinentalrand til oceanø.

Thomas F. Kokfelt, GEUS: Kappedeled og opsmeltningssystematik under Island i dag.

Nina Søager, IGG: Ny indsigt i den islandske kappediapirs zoner og placering ud fra en bestemmelse af de bidragende kappekomponenter til de færøske og østgrønlandske plateaubasalter.
Tod E. Waight, IGG: Overview of the East Greenland flood volcanism and its bearing on the Iceland plume.

Paul M. Holm, IGG: Ny information om reaktionen mellem kappediapir og arkæisk lithosfære i Østgrønland fra tertiære syenitiske bjergarter i Kangerlussuaq-området.

30. september – København

Ben Kneller: Sedimentation in deep-water settings.

Foredraget afholdt hos Mærsk olie og Gas, Esplanaden 50, København.

5. november – København

Tadeusz Peryt: Basin centre - marginal evaporite facies relations in the Late Permian Zechstein Basin.

19. november – København

Uddeling af Stenomedaljen 2009.

Stenomedaljen uddelt til professor Finn Surlyk, Institut for Geografi og Geologi ved Københavns Universitet. tre festforedrag af indbudte foredragsholdere samt et foredrag af prismodtageren under temaet: Fundamentale geologiske processer og hændelser.

Dorthe Dahl-Jensen: Isens klimahistorie - kold, kort og meget detaljeret!

Minik Rosing: Giganternes kamp I : Geosfæren mod Biosfæren!

Eske Willerslev: Geogenetik.

Overrækkelse af Stenomedaljen.

Finn Surlyk: Dybvandsaflejringer i et rift-bassin - betydning af tektonik, havniveau, kildeområder, drænering og transportprocesser.

3. december – København

Temamøde: Livets indflydelse på Jordens geologiske udvikling.

I anledning af tildeling tidligere på året af Danmarks Geologipris 2008 til Minik Rosing.

David Harper, Statens Naturhistoriske Museum: The first 200 million years of animal evolution: From Ediacara experiments to the Great Ordovician Biodiversification.

Minik Rosing, Statens Naturhistoriske Museum: Livets indflydelse på Jordens geologiske udvikling.

17. december – København

Temamøde: Darwin som geolog og palæontolog, arrangeret af Palæontologisk Klub under DGF.

Hanne Strager (SNM): Darwins videnskabelige karriere.

Svend Stouge (SNM): Geologen Darwin.

David Harper (SNM): Darwins dilemma – den kambriske eksplosion.

Jens Høeg (Biologisk Institut): Rurer – Forskning i Darwins fodspor.

Bent Lindow (SNM): Darwin og Archaeopteryx.

Derudover har der været afholdt flere foredrag i Palæontologisk Klub, København. Palæontologisk Klubs aktiviteter støttes af DGF.

Årets store felttur med DGF – Ekskursion til Island 2009

Beretning fra ekskursionslederne Jakob K. Jakobsen og Anders Schomacker.

Efter den store tilslutning til DGFs Islandsekskursion i 2008, fulgte vi i 2009 op med endnu en ekskursion til Island med 22 deltagere. Turen begyndte den 22. august, hvor vi ankom til Reykjavík. Den første dag kørte vi til syd-Island og overnattede i Skógar. Allerede fra turens første morgen var vejret præget af stærk blæst og meget regn. Der var dog på trods af vejret god stemning under hele ekskursionen. Vi begyndte med at se på gletscherne og tephraaflejringer fra Katla og Öräfajökull vulkanerne. På vejen besøgte vi også de to største basaltiske lavastrømme fra historisk tid, som kom fra Eldgjá og Laki.

Den eksotiske bjergart ankaramit studeres ved Hvammsmúli på den første dag. Bemærk den kraftige vind! Foto: Bo Bjerre. DSC_9299.jpg

Lakigígjar kraterrækken dannet ved udbruddet i 1783-84. Foto: Bo Bjerre. DSC_9400.jpg

Efter de tre første dage i sydlandet, begav vi os ind i højlandet. Først drog vi til Landmannalaugar og studerede rhyolitiske bjergarter og benyttede chancen til at bade i geotermale kilder. På denne regnvåde aften grillede vi lam og pølser og overnattede i turistforeningens hytte.

Turen fortsatte over Sprengisandur, tværs over højlandet. På denne rute kom vi tæt på iskapperne Hofsjökull og Vatnajökull samt passerede over den islandske hotspot. Efter en meget lang og meget rystende køretur ankom vi om aftenen den 26.8. til Mývatn. Her blev vi i to nætter og så på Krafla vulkansystemet, som sidst var aktivt 1975-84. Hverfell eksplosionskrateret blev besteget og vi så på de berømte pseudokraterer ved Mývatn. Deltagerne fik også anledning til at slappe af i nordlandets svar på den blå lagune – Jarðbödin.

Deltagerne på toppen af Hverfell eksplosionskrateret ved Mývatn. Foto: Bo Bjerre. DSC_9986.jpg

Efter opholdet i Mývatn fortsatte vi vestpå. I morgentågen besøgte vi strandlinieaflejringer fra isdæmmede søer i Fnjóskádalur. Ved Kótagíl studerede vi de tertiære lavastrømme og forsøgte at finde fossile trærester (med variende held). På vej til Eldborg på Snæfellsnes, hvor vi overnattede, var der anledning til et kort stop ved Grábrók krateret. Ekskursionens sidste dag var også tæt pakket med aktiviteter. Om morgenen stoppede vi ved en naturlig kulsyreholdig mineralvandskilde, som dog var udtørret. Den boblende CO₂ var synlig, når man tømte sin medbragte vandflaske i "kilden", som mere havde karakter af et mudderhul. Efter besøg på Skorholtsmelar, Þingvellir og Nesjavellir kraftværket vendte vi næsen mod Reykjavík, hvor vi ankom ved firetiden.

Årets ekskursion afsluttedes med middag på Nordens Hus, hvor turens mange indtryk og et godt måltid blev fordøjet. Igen i år var der god stemning på turen, og flere potentielle deltagere end vi havde plads til. Prisen på turen var absolut overkommelig, og DGF ydede omfattende økonomisk støtte til de studerende der deltog. DGF planlægger at tilbyde endnu en Islandsekskursion til sommeren 2011 med nye og spændende lokaliteter. Information om den kommende ekskursion bliver lagt på hjemmesiden, når de nærmere detaljer er fastlagt.

Danmarks Geologipris

Danmarks Geologipris for 2008 blev uddelt den 14. Marts 2009 til Minik Rosing (Geologisk Museum) for hans inspirerende teorier om det tidlige livs indvirkning på de geologiske processer og skabelsen af kontinenter. GEUS's vicedirektør Flemming G. Christiansen overrakte prisen på 25.000 kr under festmiddagen. Minik Rosing har ydet en omfattende forskningsindsats indenfor Grønlands geologi. Det mest markante er hans tolkning af sammenhængen mellem kulstof, liv og geologiske processer. Hermed har han leveret et helt usædvanligt kreativt bidrag til forståelsen af livets tidlige udvikling og indflydelse på de geologiske processer, og dermed til forståelsen af Jordens tidlige geologiske udvikling. I hans afhandling fra 2004 om kulstof fra Isua, påviser han i en undersøgelse af grønlandsk skifer at fotosyntese på Jordens var i gang for mere end 3,7 milliarder år siden, og at der eksisterede oxiderende miljøer og liv langt tidligere end hidtil erkendt. At påstå at dette tidlige liv var forudsætningen for at granit overhovedet kunne dannes på jorden, er en fantastisk spændende tanke at være ophavsmand til.

Danmarks Geologipris uddeles én gang om året af Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS) efter indstilling fra DGF's bestyrelse til en person eller gruppe af personer, der inden for de seneste 5 år har publiceret én eller flere afhandlinger eller kort, som i særlig grad har bidraget til forståelsen af Danmarks eller Grønlands geologi.

Steno Medaljen

Uddeling af Steno Medaljen er omtalt i særskilt artikel i Geologisk Tidsskrift 2009.

Kontingent

Kontingenter er DGF's væsentligste indtægtskilde, og bestyrelsen opfordrer indtrængende alle til at betale medlemskontingent via PBS. Det er let for medlemmerne, det sikrer at kontingentet bliver betalt rettidigt hvert år, det sparer DGF's kasserer for en del ekstra arbejde og DGF sparer penge på postudgifter. Kontingentperioden følger fra og med 2010 kalenderåret. Medlemmer der ikke har betalt rettidigt vil få en rykker, og hvis der stadig ikke betales vil det medføre tab af medlemskab. Det sker desværre ofte, at medlemmerne glemmer at melde adresseforandring – dette medfører at DGF hvert år får mange af de udsendte tidsskrifter retur. Det koster meget tid og er en stor omkostning at skulle genudsende disse kuverter, og vi opfordrer derfor endnu engang til at man husker at melde adresseforandring på DGF hjemmeside eller med en mail til sekretariatet således at dette undgås.

Medlemmerne

Der er registreret 477 ordinære samt 8 institutionsmedlemskaber af DGF i 2009. De personlige medlemskaber er fordelt på 57 studerende, 420 ordinære, 3 livsvarige, samt 61 kontingentfrie personer eller institutioner. Et mindre antal personer er udmeldt af foreningen hovedsageligt på grund af ubekendt adresse. Det er derfor vigtigt at melde adresseforandring til foreningen i forbindelse med flytning. Glædeligt er det, at vi har haft en god tilgang af nye medlemmer.

Hvad får man ud af at være medlem af DGF?

Med sit medlemskab i DGF er man med til at sørge for at der eksisterer et netværk og at der organiseres aktiviteter med faglige foredrag og sammenkomster. Ikke mindst for studerende, yngre geologer samt geologer der sidder på mindre arbejdspladser, er dette en oplagt mulighed for at have en faglig kontaktflade.

Som medlem af DGF er man med til at sikre, at der eksisterer en mulighed for at publicere dansk geologi i en internationalt anerkendt publikation (Bulletinen) og at der udgives længere tematiske artikler om geologi på dansk i Geologisk Tidsskrift – begge serier får man naturligvis tilsendt een gang om året (i slutningen af januar eller begyndelsen af februar). Alle kan endvidere løbende følge med i de nyeste publikationer og hente DGF artikler som pdf-filer fra hjemmesiden.

Medlemmer skal betale mindre til DGF møder, hvor der opkræves gebyr. Medlemmer får tilbud om billigere DGF ekskursioner og kan deltage i DGF's receptioner og middage gratis eller til stærkt reducerede priser. DGF vil få fremstillet et nyoptryk af den populære musemåtte med det Internationale Stratigrafiske Skema (med dansk tekst) og denne sælges sammen med bøgerne 'Grønlands geologiske udvikling', 'En verden af mineraler i Grønland' og 'Naturen i Danmark' med rabat til medlemmerne både til møderne og via bestillinger.

Sponsorater

Det er også i 2009 lykkedes at få dækket en stor del af DGF's udgifter i forbindelse med afholdelsen af møderne fra en række firmaer, hvilket vi er meget glade for. Vi håber at denne økonomiske støtte også vil fortsætte fremover. Uden denne støtte ville en del af arrangementerne ikke kunne have været gennemført. Bestyrelsen takker Mærsk Olie og Gas A/S for bidrag til enkeltmøder.

For de betydelige sponsorbidrag til afholdelse af Årsmødet takker vi DONG E&P, Shell Olie-

og Gasudvinding Danmark, Mærsk Olie og Gas A/S, Baker Hughes, COWI, Grontmij | Carl Bro, og Rambøll.

Bestyrelsen 1.12.2009

